

ויזרע יצחק

שנה ה'

צמ	סיוט	ה'30
י"ם	ת"א	חיפה
20:08	20:00	20:01

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"

צום ט' אב
תשע"ב (רחוי)

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

1944 שנה לחורבן בית מקדשנו, שימנה כה"א

הגיגים לתשעה באב

"איכה אשא לבדי טרוזכם ומשאכם וריבכם" (דברים א' יב)
"איכה ישבה בדד העיר רבתי עם" (איכה א' א)

בדרך כלל חל תשעה באב בשבוע שבו קוראים את פרשת "דברים", והמדרש מקשר בין "איכה" שאומר משה בפרשה: "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" (דברים א' יב) לבין "איכה" הנאמר הפסוק שפותח את מגילת איכה שקוראים בתשעה באב: "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם" (איכה א' א). אומר משה רבינו "איכה אשא לבדי טרחכם" איני יכול עוד לשאת את הטורח שלכם שנבע כתוצאה משנאת חינום, שבני ישראל היו מטריחים את משה ומאריכים בדין על ידי מסירת ראיות וטענות, "ומשאכם", שהיו דנים את מעשיו של משה רבינו לכף חובה. "וריבכם", שהיו נרגנים ועושים ריב ומדון. גם מגילת איכה מתחילה במילה "איכה": "איכה ישבה בדד העיר רבתי", מלשון "איך", מה גרם לחורבן הנורא הזה? לרמז שגם כאן, כמו אצל משה, הלשון "איכה" מרמז על שנאת החינום שגרמה לחורבן, וכל עוד לא נבנה בית המקדש סימן הוא שעדיין לא הצלחתו לתקן את הפגם הזה של שנאת חנום.

"צדק ילין בה ועתה מרצוים" (ישעיה א' כא) - הפטרת זוזן

הנביא ישעיהו מוכיח את עם ישראל חוסר המוסריות שבהם: "צדק ילין בה", כאשר מזדמנת לפניהם מצות צדקה הרי הם מלינים אותה, דהיינו דוחים אותה למחרת, אם בכלל. "ועתה מרצוים", ואילו כאשר מזדמן לפניהם דבר עבירה הם אינם ממתנינים אפילו רגע אלא מיד מבצעים אותה.

"כולו אוהב שוודר ורודף שלמונים" (ישעיה א' כג) - הפטרת זוזן

"שלמונים", מבאר ה"חתם סופר", קורא הנביא לאלו שכאשר חייבים הם כסף, הם משלמים מיד ללא מריבות וכשרואים איזו מריבה בין אדם לחבירו או בין איש לאשתו מהם מנסים להשכין שלום ביניהם. בתוכחתו של הנביא על שרי ישראל אומר הנביא, "כולו אוהב שוודר" לא רק שהשרים אוהבים לקחת שוודר, אלא שעל מנת להגדיל את הסיכוי לקבלת שוודר, מעדיפים הם את בעלי המחלוקת ואת אלו שלא פורעים את חובותיהם, כי מהם יש תקווה לקבל שוודר על מנת שהשרים "יסדרו" להם את החובות. "ורודף שלמונים", רודפים את אלו שמשלמים בזמן וענייניהם מסודרים, כי מהם אין סיכוי לקבל שוודר.

"אלי ציון ועריה, כמו אישה בציריה" (קנינת לתשעה באב)

בקינה זו מדמים את עם ישראל כ"אישה בציריה", כאישה הסובלת מצירי לידה. אומר רבי לוי יצחק מברדיטשוב שהדמיון מתאים מאוד, סבלו של עם ישראל דומה לסבלה של אישה בעת הלידה, שאמנם כעת היא סובלת ייסורים קשים אך בתוך ליבה יודעת היא שעוד מעט תשתחרר מהם, ותנוח עם צאת הרך נולד. באותה המידה בטוחים עם ישראל אפילו בזמנים הקשים ביותר שבמהרה תגיע אלינו השמחה של הגאולה השלימה.

"זבמשה דברים אירעו את אבותינו בעיבעה עשר בתמוז וזבמשה בתשעה באב" (תענית כו.)

עשרה דברים קשים אירעו לבני ישראל בימי בין המצרים, חמישה בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב, אומר רבינו יוסף קארו, "בין יהודע", שהחלוקה הזו של חמישה דברים וחמישה דברים הוא מפני שבני ישראל עברו על עשרת הדברות הכתובים על שני הלוחות, חמשה בלוח זה, וחמשה בלוח זה.

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

ת.נ.צ.ב.ה

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

הגיגים למגילת איכה

"איכה ישיבה בדרך" (איכה א א)

מובא ב"סדר הדורות" שהמילה "איכה" היא ראשי התיבות של אני ירמיה כ'הן ה'ענות.

"דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד כל שעריה עוממים כהנייה נאנזים" (איכה א ד)

"על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א ב)

מבואר ב"שער בת רבים" שבזמן שבית המקדש היה קיים ועלו בני ישראל לרגל שלש פעמים בשנה, היו מחזיקים אז את כל שלשת העמודים. "עמוד התורה", בכל אחד משערי ירושלים היה תלמוד תורה גדול והיו יושבים ולומדים שם תורה. "עמוד העבודה", היו הכהנים בעבודתם והלויים בדוכנם, וישראל במעמדם, לצורך עבודת הקרבנות. "עמוד גמילות חסדים", בזמן שנתקבצו כל ישראל בירושלים היתה מתחזקת האחדות ביניהם ונפגשים ומעיינים בצרכי ציבור מי ירד מנכסיו מי זקוק לעזרה. אך מיום שחרב בית המקדש, בעוונותינו הרבים, נשברו כל השלשה עמודים הנ"ל. "דרכי ציון אבלות", שבת "עמוד גמילות חסדים". כמו שהאבל לא מגלח את שערו וממילא הוא גדל פרא, כך גם הדרך שהיו עולים בה לירושלים גדלים בה קוצים ועל זה נאמר "דרכי ציון אבלות" כלומר, רואים עליהם את האבלות. וממילא כשלא עולים לרגל לא עוסקים בגמילות חסדים בירושלים. וזהו "מבלי באי מועד" - הם עולי רגלים שהפסיקו לבוא. "כל שעריה שוממים" שבת "עמוד התורה", השערים המצוינים בהלכה נחרבו והתורה מונחת בקרן זוית. "כהנייה נאנזים", שבת "עמוד העבודה", בטלה העבודה מבית המקדש.

"זוטא זוטא ירושלים" (איכה א ז)

מדוע כופל הנביא את עניין החטא ואומר "חטא חטאה"? ועוד, מדוע ראה הנביא צורך להזכיר את "ירושלים", הלוא כל הפסוקים הקודמים מדברים על ירושלים, ופשוט הוא ש"חטא חטאה" מתייחס לירושלים? מבואר ב"בינה לעיתים" שיש הבדל מהותי בין חטאי אומות העולם לאלו של ישראל. בעוד שאצל אומות העולם נחשב רק "מעשה החטא" עצמו, הרי שאצל ישראל אין הדבר כן. לא רק החטא כשלעצמו עומד לחובתם, אלא גם העובדה שהם, עם סגולתו של ה', נכשלו בחטא. נמצא שחטאם כפול: הן מצד "המעשה" עצמו, והן בשל "העושה" שאינו ראוי לאותו החטא. זהו שאמר: "חטא חטאה ירושלים", היינו מצד היותה "ירושלים" עיר תפארתו של הקב"ה נחשב לה חטאה לחטא כפול, לכן "חטא חטאה".

"תבוא כל רעתם לפניך" (איכה א כב)

"כשאתם זוכים אתם קוראים תביאמו ותטעמו, וכשאינ אתם זוכים אתם קוראים תבא כל רעתם לפניך" (מדרש)

מה קשר יש בין הכתובים הללו? מתרץ ה"כתב סופר", שבני ישראל טוענים לפני הקדוש ברוך הוא, שהגויים גרועים מאתנו, "תבוא כל רעתם לפניך", ובהשוואה להתנהגותם ולמעשיהם הרעים, הרי אנו צדיקים גמורים. להצטדקות הזאת אנו נזקקים "כשאינ אתם זוכים" כשאינ לנו מעשים טובים משלנו להודיע עליהם. אבל "כשאתם זוכים", "אתם קוראים תביאמו ותטעמו בהר נחלתך" ראויים אנחנו להיגאל בזכות מעשינו הטובים, מצד יחוס עצמנו.

"יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה" (איכה ג כט)

רבי אליהו לופיאן אומר שמהפסוק ניתן ללמוד כיצד האדם צריך לשמור את הפה? "יתן בעפר פיהו", יצייר האדם בנפשו כאילו פיו מלא עפר, האם יכול אז לדבר? אפילו הכי, ממשיך הכתוב ואומר: "אולי יש תקוה", דהיינו, גם אז לא בטוח שישמור האדם את פיו.

"כי אם מאס מאסתנו... השיבנו ה' אליך ונשובה וזרש' ימינו כקדם" (איכה ה כב-כא)

נאמר בפסוק: "כי אם מאס מאסתנו" ואנו מבקשים בכל זאת: "השיבנו ה' אליך ונשובה", ולכאורה תמוה, מדוע שה' ישיב אותנו אליו אחרי שכביכול מאס בנו? מבאר הגאון מוילנא שיש שתי סיבות שבגללן יכול אדם לגרש את אשתו: "כי מצא בה ערות דבר", לאחר שהאישה בגדה בו, או "אם לא תמצא חן בעיניו" דהיינו סר חינה בעיניו. וההבדל הוא שבמקרה הראשון, הגט שנתן לה הוא לכל ימי חייו ואסורה לו עולמית, אבל במקרה השני אפשר לחזור ולשאתה שנית. וזה מה שאנו מבקשים, "כי אם מאס מאסתנו", אם הגירושין היו בגלל שאבד חנינו בעיניך, הרי "השיבנו ה' אליך", ניתן לחדש את ברית הנישואין בינינו.

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם: הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר, עינבר בת אביבה

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב